

כוחה של הצהרה

אחד מאלילי מצרים היה הפרה – זו הסיבה שהם לא אכלו בשר. אך במשך מאות שנים גילו המצרים ליברליות מרשימה והכילו את העובדה שבני ישראל אכלו בשר. מדוע כאשר בני ישראל התכוננו לשחוט כבש כקרבת הפסח נמלאו המצרים זעם?

חברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת בא

THE
SHLUCHIM
OFFICE

פרשת בא

לעילוי נשמת
הילדה התמימה, חיילת בצבאות ה'
חנה ע"ה
בת יבדלחט"א הרה"ח ר' יהודה ליב ומרת מושקא שיחיו קסלמן
נלב"ע כ"ט טבת, התשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

©

Published and Copyright 2021 by
Shluchim Office International
816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213
718.221.0500

5782 - 2021

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5. א. מרד המצרים.....

בפרשת השבוע אנו קוראים על ציווי הקב"ה לבני ישראל לקחת כבש ולהכינו לשחיטה (מקור 1). מעשה זה הוביל לנס של שבת הגדול, כאשר בכורי מצרים הבינו שהם גודל הטרגדיה שמצפה להם, ופתחו במלחמת אזרחים (מקורות 2-3). הרבי מסביר שהיה זה נס יוצא דופן, כיון שהמלחמה במצרים הגיעה מתוך העם המצרי עצמו (מקור 4).

אולם, שואל הרבי, מדוע זכו בני ישראל לנס זה? כפי שמוסבר במקור 5, ניסים קורים רק כאשר ראויים לכך.

8. ב. המהפכה היהודית.....

הזכות נבעה מכך שבני ישראל התנתקו מעבודת האלילים. חלק גדול מבני ישראל היו עובדי אלילים בהיותם במצרים (מקור 7), אך בהקרבת קרבן הפסח – הם הצהירו שהם מתנתקים ומתנתקים מעבודת אלילים על אף הסכנה הגדולה שהייתה כרוכה בכך (מקור 8).

פתיחה

בפרשתנו אנו קוראים על ציווי מיוחד שהורה הקב"ה לבני ישראל, ימים ספורים לפני יציאת מצרים – לקנות שה, להחזיק אותו בבית מספר ימים, ולשחוט אותו לקרבן.

המדרשים מספרים לנו, שקיום המצווה הזאת, הניע זרמים רגשיים עצומים בעם המצרי, ומנגד גם בעם ישראל. זה הרגיז בצורה קיצונית את המצרים, ואף גרם למרד ומלחמה פנימית בעם המצרי. ואצל היהודים זה ביטא הטהרות עמוקה של בני ישראל מעבודת האלילים.

מבט מעמיק למצווה שבזכותה יצאו בני ישראל ממצרים.

א. מרד המצרים

מקור 1 חומש שמות, פרק י"ב, פסוק ג' ואילך

בפרשתנו אנו קוראים על הציווי שניתן לבני ישראל: לקנות שנה בעשירי בניסן, להחזיקו בבית שלושה ימים ולשוחטו כקרבת פסח ביום י"ד בניסן.

דָּבְרוּ אֶל־כָּל־עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, בְּעֵשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית־אָבֹתָהּ שֶׂה לְבֵיתָהּ. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת, עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה, וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל־קֹהֵל עַדְתֵּי־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים. וְלָקְחוּ מִזֵּהָדָם, וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוֹזוֹת וְעַל־הַמְּשֻׁקָּה, עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֵאָכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם. וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֶלֶי־אֵשׁ, וּמִצּוֹת עַל־מֵרִים יֵאָכְלוּ.

מקור 2 שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, סימן ת"ל, סעיף א'

אדמו"ר הזקן מציין בשולחן ערוך את השתלשלות האירועים לפני יציאת מצרים, וכיצד אנו מציינים זאת בימינו.

שַׁבָּת שְׁלִפְנֵי הַפֶּסַח קוֹרִין אוֹתוֹ שַׁבַּת הַגְּדוֹל, לְפִי שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ נֶס גְּדוֹל. שֶׁפֶסַח מִצְרַיִם הָיָה מִקְחוֹ מִבְּעֵשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: בְּעֵשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבֹתָהּ וְגו', וְאוֹתוֹ הַיּוֹם שַׁבַּת הָיָה. (שְׁהָרִי בַּה' בְּשַׁבַּת יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִי' תצ"ד, וְכִינּוֹן שֵׁט"ו בְּנִסָּן הָיָה בַּה' בְּשַׁבַּת, אִם כֵּן עֲשֶׂרָה בְּנִסָּן הָיָה בְּשַׁבַּת).

וְכִשְׁלָקְחוּ יִשְׂרָאֵל פֶּסַחֵהֶם בְּאוֹתוֹ שַׁבַּת, נִתְקַבְּצוּ בְּכוֹרֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם אֶצְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְשָׁאוֹם: לְמָה זֶה הֵם עוֹשִׂין כֵּן? אָמְרוּ לָהֶם: זָבַח פֶּסַח הוּא לָהֶם, שֶׁיְהוּגוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. הֲלָכּוּ בְּכוֹרֵיהֶם אֶצְלֵי אָבוֹתֵיהֶם וְאָל פְּרַעֲה לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיִּשְׁלַחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא רָצוּ, וַעֲשׂוּ הַבְּכוֹרוֹת עִמָּהֶם מִלְחָמָה, וְהָרְגוּ הַרְבֵּה מֵהֶם. וְזֶה שֶׁכָּתוּב: לְמַכָּה מִצְרַיִם בְּבְכוֹרֵיהֶם. וְקָבְעוּ נֶס זֶה לְזַכְרוֹן לְדוֹרוֹת בְּשַׁבַּת, וְקָרְאוּהוּ שַׁבַּת הַגְּדוֹל.

מקור 3 מדרש שוחר טוב, פרק קל"ו

במדרש ישנם פרטים נוספים על המלחמה בין בכורות מצרים ואבותיהם.

נִכְנְסוּ כָּל הַבְּכוֹרוֹת אֶצְלֵי אָבוֹתֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: כָּל מָה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה הִבִּיא עֲלֵינוּ, אֵין אֵתָם מִבְּקָשִׁים שֶׁנִּחְיֶה? בּוֹאוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת הָעֲבָרִים הָאֵלּוּ מִבְּיַמֵּנוּ וְאִם לֹא אָנוּ מֵתִים! הִשִּׁיבוּ לָהֶם וְאָמְרוּ: אֲפִילוּ כָּל הַמִּצְרַיִם מֵתִים, אֵינָן יוֹצְאִים מִכָּאן!

רבי שניאור זלמן מליאדי (-1812)
(1745).

מייסד שיטת חסידות חב"ד
והאדמו"ר הראשון בשושלת
אדמו"רי חב"ד. חיבר את ספר
התניא, ספר היסוד של חסידות
חב"ד וכתב את ה"שולחן ערוך
הרב".

מה עשו? נכנסו כל הבכורות אצל פרעה, והיו מצוחים לפרעה ואומרים: בבקשה ממך! הוציא את העם הזה! שבשבילם רעה תבא עלינו ועליך. אמר לעבדיו: צאו וקפחו שוקיהם של אלו.

מה עשו הבכורות? מיד יצאו ונטלו כל אחד חרבו והרג את אביו, שנאמר: למטה מצרים בבכוריהם; למטה בכורי מצרים אין כתיב כאן, אלא למטה מצרים בבכוריהם, ששים רבוא הרגו הבכורות באבותיהם.

<< הרבי

השמדה עצמית

החידוש של ה"נס גדול" שנעשה בשבת שלפני פסח - הוא שהריגת המצרים היתה על ידי בכורי מצרים גופא, כמו שכתוב "למכה מצרים בבכוריהם".

וזה "נס גדול" לגבי כל שאר הנסים - כי: כל הנסים הם באופן שמתערב ענין שמבחוץ, כמו במכת בכורות: "וה' הכה כל בכור בארץ מצרים"¹. וכן בנס פורים, שמחשבת המן הרע נתבטלה (לא על ידי המן עצמו, אלא) על ידי מרדכי ואסתר (באמצעות לבוש טבעי - בקשת אסתר מאחשורוש). ועל דרך זה בנס חנוכה, שהחשמונאים ניצחו את מלכות יון הרשעה, ועל דרך זה בכמה וכמה נסים - שזהו הסדר ד"לאום מלאום יאמץ"², "כשזה קם זה נופל"³.

מה שאין כן הנס דשבת הגדול היה באופן ד"מיניה וביה אבא לשדי ביה נרגא"⁴ [מן היער עצמו נלקח העץ לידיית הגרזן], שבכורי מצרים, שהם התוקף והמובחר של מצרים, הם עצמם עשו את הפעולה ד"למכה מצרים" - שזהו ענין של ביטול הטבע לגמרי, ולכן נקרא "נס גדול".

מקור 4 תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין דף ל"ט עמוד ב' (מבואר ומתורגם ע"י אבן ישראל)

והוא שהאנשים אומרים (פתגם עממי): "מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא" [ממנו ובו של היער יבוא בו הגרזן]. שמתוך היער עצמו, לוקחים את העץ המשמש לקת הגרזן הגודע את עצי היער.

(3) פרש"י עה"פ.
(4) סנהדרין לט, ב. הובא בתניא פל"א.

(1) בא יב, כט.
(2) תולדות כה, כג.

מה עשו היהודים כדי לזכות בנס גדול זה?

אמנם, כיון שכל ענין שבעולם, המשכתו היא על ידי עבודת בני ישראל, שהרי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, ועד שגם בנוגע לענין של נס, שהוא למעלה מכל ענין של אתערותא דלתתא, כך, שלכאורה לא שייך לומר שבא על ידי עבודה, מכל מקום, צריך להיות איזה ענין שהוא מעין זה (כידוע בענין "קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים" [השכינה לא שורה אלא במקום שלם]⁵) - הרי מובן, שגם בנוגע ל"נס גדול" בשבת שלפני פסח היה צריך להיות תחילה איזה ענין של עבודה.

מקור 5 לקוטי שיחות, חלק י"ג, עמוד 117

בחסידות מוסבר רעיון זה באמצעות משל על אדם שמעניק מתנה לחברו. המתנה אינה ניתנת כתשלום, אך מובן שמקבל המתנה עשה משהו כדי להצדיק את המתנה.

אָמַנְם עִם הָיִוֹת דְּמִתְנָה בְּאֵה אַךְ וְרַק מְרָצוֹנוֹ שֶׁל נוֹתֵן הַמִּתְנָה וְלֹא מִצַּד עֲבוּדָתוֹ שֶׁל הַמְקַבֵּל, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל "אִי לֹאוּ דְעֵבִיד לִי נִיחָא לְנַפְשִׁי לֹא הָוֵה יְהִיב לִי" [אם לא שְׁהִיְתָה לוֹ הַנְּאָה מִמֶּנּוּ, לֹא הָיָה נוֹתֵן לוֹ מִתְנָה], שְׁגַם מִתְנָה קְשׁוּרָה בְּעֲבוּדַת הַמְקַבֵּל. שְׂאִין נוֹתְנִים מִתְנָה אֶלָּא לְמִי שְׂרָאוּי לָהּ.

אֶלָּא שְׁבֻכָל זֹאת נִקְרָאת בְּשֵׁם מִתְנָה (מִתְנַת חֲנָם) - פִּי עֲבוּדַת הַמְקַבֵּל עֲנִינָה רַק שְׁגוּרָמַת נִיחָא - וּבְמִילָא - נְטִיַת הַנְּפֶשׁ שֶׁל הַנוֹתֵן אֶל הַמְקַבֵּל, אֲבָל אִין עֲבוּדַת הַמְקַבֵּל מְכַרְיָחָה שְׁתַּנְתֵּן לוֹ הַמִּתְנָה, וְאִינוּ יְכוּל לְתַבֵּעַ אֶת הַמִּתְנָה בְּשֻׁבִיל עֲבוּדָתוֹ, וּבְאֵה רַק מְרָצוֹנוֹ הַטּוֹב שֶׁל נוֹתֵן הַמִּתְנָה; הִיְיִנוּ, שְׁהַמִּתְנָה אִינָה כָּלֵל מְעַרְכָּה וּמְהוּתָה שֶׁל עֲבוּדַת הַמְקַבֵּל.

מלחמת הבכורות במצרים הייתה נס עצום שהגיע מלמעלה, אך מובן שבני ישראל עשו דבר-מה כדי להיות ראויים לו.

בחלק הבא של השיחה מצביע הרבי על הדבר שבני ישראל עשו כדי לזכות בכך.

5) ראה זח"צ, ב. וראה גם לקו"ת שה"ש כב, ב ואילך. ובכ"מ.

ב. המהפכה היהודית

<< הרבי

הדחיה של עבודת האלילים

התשובה לכך היא כפי שרבינו הזקן אומר בשולחן ערוך שלו⁶, ש"פסח מצרים היה מקחו מבעשור לחודש, וכשלקחו ישראל פסחיהם באותו שבת, נתקבצו בכורי מצרים אצל ישראל ושאלום למה זה הם עושים כך", והיהודים ענו להם שהם הולכים לקיים את המצווה של "משכו וקחו לכם צאן ושחטו הפסח"⁷ - "משכו ידיכם מעבודה זרה"⁸. הם לא התפעלו ואמרו להם בפירוש: 'אני הולך לשחוט את העבודה זרה שלי, שהיא גם העבודה זרה שלך'.

מקור 6 זוהר, פרשת תרומה, דף ק"ע עמוד ב' (תרגום חופשי)

הזוהר מספר שבזמן קריעת ים-סוף שאלו המלאכים את הקב"ה: מדוע אתה מעניש את המצרים ומציל את בני ישראל? הרי אלו ואלו עובדי עבודה זרה!

בְּזִמְנוֹ שִׁישְׂרָאֵל עָבְרוּ לַיָּם וְרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַרְעַ לָהֶם אֶת יַם סוּף, בָּא רַהֲב, אוֹתוֹ מִמְנָה עַל מִצְרַיִם, וּבִקֵּשׁ דִּין מִלְפָּנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לְפָנָיו, רַבּוֹן הָעוֹלָם, לָמָּה אַתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת דִּין עַל מִצְרַיִם וְלְקַרְעַ אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הֲרֵי כְּלָם רָשָׁעִים לְפָנֶיךָ, וְכָל דְרָכְךָ בְּדִין וְאִמְתָּ? אֵלֶּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְאֵלֶּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. אֵלֶּה בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת, וְאֵלֶּה בְּגִלּוֹי עֲרִיּוֹת. אֵלֶּה שׁוֹפְכֵי דָמִים, וְאֵלֶּה שׁוֹפְכֵי דָמִים.

מקור 7 חומש שמות, פרק י"ב, פסוק כ"א

המדור מסביר, שמצוות קרבן פסח שניתנה לבני ישראל כהקדמה ליציאת מצרים הייתה בכוונה תחילה. השה היה האליל – העבודה זרה – של המצרים, ורבים מהיהודים הושפעו מכך.

מצווה זו בעצם הייתה "מבחן" לבני ישראל, האם הם יכולים להתנתק מהעבודה זרה אליה הורגלו במשך שנותיהם במצרים ולשוחטה כקרבן.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: מִשְׁכוּ וְקָחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח.

מכילתא על הפסוק

מִשְׁכוּ וְקָחוּ לָכֶם. ר' יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, מִשְׁכוּ מֵעֲבוּדָה זָרָה וְהִדְבְּקוּ בְּמִצְוָה.

(8) מכילתא ופרשי"י שם, ו.

(6) אור"ח סת"ל ס"א.

(10) שם, כא.

מה הפתיע את המצרים?

מקור 8 טור, אורח חיים סימן ת"ל סעיף א'

הטור מוסיף פרט נוסף. המצרים היו המומים כאשר שמעו שבני ישראל הולכים לשחוט את השה.

וְלָקְחוּ לָהֶם כֹּל אֶחָד שֶׁה לְפֶסְחוֹ, וְקָשַׁר אוֹתוֹ בְּכַרְעֵי מִטָּתוֹ, וּשְׁאַלּוּם הַמְצָרִיִּים: לָמָּה זֶה לָכֶם? וְהִשִּׁיבוּ: לְשַׁחֲטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח בְּמִצְרַיִם הַשֵּׁם עָלֵינוּ. וְהָיוּ שְׂנֵיָהֶם קֹהוֹת עַל שְׁשׁוּחֲטֵינָא אֶת אֱלֹהֵיהֶן.

<< הרבי

מה השתנה?

ידועה שאלת הב"ח⁹: הרי היהודים אכלו בשר בכל הזמן שהם היו במצרים, כפי שאמר משה לפרעה: "בצאננו ובבקרנו נלך"¹⁰, זאת אומרת, שליהודים היו בהמות, והיו שוחטין ואוכלין מהם. הם כמו בן לא יכלו לאכול בשר יחד עם המצרים - "כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים"¹¹, אך היהודים בעצמם אכלו בשר בכל הזמן בארץ גושן, ולא רק במשך חיי יוסף, אלא גם במשך כל המאות ועשר שנים שהיו בשעבוד מצרים, והמצריים ידעו זאת.

ואם כן, מהי המעלה של שבת הגדול שהיהודים אמרו שהם הולכים לשחוט שה? מדוע קהו שיניהם של המצרים?

הביח שואל שאלה פשוטה: מה בדיוק הייתה מסירות הנפש הגדולה של בני ישראל בשחטת קרבן פסח? הם הרי אכלו בשר במצרים במשך מאות שנים, והמצרים לא עשו להם דבר. מדוע לפתע נחשבה השחטה כמסירות נפש?

<< הרבי

הצהרת אמונה יוקדת

אלא, שבכל השנים היהודים אמרו שהם רוצים לאכול בשר, ובשבת הגדול היו בני ישראל במעמד ומצב שהם לא התביישו ולא התפעלו, אלא אמרו בפירוש: אני הולך לשחוט את העבודה זרה שלך. והאפשרות לכך היא - כיון שאנו שוחטים את העבודה זרה שלנו!

- אף שלכאורה היו יכולים להשיב ברמז, במילים שמשמעויות לשני צדדים, מבלי

רבי יעקב בן אשר יואל סירקיש
(1270-1343).

ארבעה טורים או ה"טור" הוא קובץ פסקי הלכה שכתב רבי יעקב בן אשר, המכונה גם בעל הטורים. למרות גדולתו התורנית סירב לשמש ברבנות אך שימש כדיין. אורח חיייו היה של חיי דוחק - כפי שהעיד על עצמו. ספרו התפשט בכל תפוצות ישראל, והוא המקור למבנה ולניסוח של רוב ההלכות בספר "שולחן ערוך" שנכתב כמאתיים שנה מאוחר יותר.

רבי יואל סירקיש (1561-1640).

מכונה "הב"ח" על שם חיבורו הנרחב - "בית חדש" על ארבעת הטורים. מגדולי האחרונים והפוסקים בדורות האחרונים. עודד הוראת דקדוק עברי והוראת חשבון. נשיאה השלישי של מדינת ישראל מר זלמן שז"ר הינו דור חמישה-עשר לב"ח.

(11) מקץ מג, לב.

(9) א"ח סימן ת"ל ס"ב.
(10) שם י"ד, ט.

לומר במילים ברורות, כדרך ה"דיפלומטים" הידועים, או אפילו לשתוק... ולהניח למצריים לפרש את הדבר כרצונם¹² -

אלא שהיהודים לא התביישו ולא התפעלו, ואמרו בפירוש שהם הולכים לקיים את הציווי "משכו ידיכם מעבודה זרה ושחטו הפסח" - שהם הולכים לשחוט את העבודה זרה של מצרים. אפילו שהם עדיין היו במצרים, וידעו שצריכים לחכות שם עוד כמה ימים עד שיבא הנס הגדול של למכה מצרים בבכוריהם.

הרבי מסביר שאכן עצם השחיטה ואכילת הבשר לא הצריכו מסירות הנפש. המצרים הכילו את העובדה שהיהודים אוכלים בשר. מסירות הנפש התבטאה בכך שהצהירו בריש גלי שהם שוחטים את השה בתור קרבן פסח. הם הכריזו שהם עושים זאת בתור מצווה דתית שמסמלת "משכו ידיכם מעבודה זרה". מעשה זה היה התרסה נגד אלילים של המצרים!

ועל ידי זה, היה ה"נס גדול" ד"למכה מצרים בבכוריהם" בשבת שלפני הפסח, ש"ממנה מתברכים כל הימים", כולל גם ימי הפסח שבהם היתה היציאה ממצרים.

משיחת ש"פ צו, שבת הגדול, ח' ניסן, ה'תשל"א. רשימת השומעים בלתי מוגה.

תורת מנחם, כרך ס"ד ע' 11

לסיכום:

בני ישראל זכו לנס הגדול – שמקרב העם המצרי עצמו קמה התקוממות שהחלישה את כוחו – משום שהם עצמם עשו משהו דומה.

חלק גדול מעם ישראל נטמע בתרבות המצרית ואף עבד עבודה זרה. על מנת לזכות ליציאת מצרים הם היו צריכים להתנתק מהעבודה זרה אליה התרגלו, ולהתחבר לקביה. כאשר קיימו את מצוות קניית שיה, החזקתו בבית במשך שלושה ימים, ואחר כך שחטוהו כקרבן, הם ביטאו את התנתקותם המושלמת מתרבות העבודה הזרה המצרית.

זו הייתה תוצאה של תהליך עמוק של התנתקות מעבודה זרה, וזה מה שנתן להם את הכח לומר למצרים בגאון: אנו שוחטים את העבודה זרה שלכם.

תהליך ההתנתקות הנפשית של עם ישראל מהעבודה זרה, באופן כנה, ללא התנצלויות וללא "דיפלומטיה", זיכה אותם באחד הניסים הגדולים והמיוחדים שאירעו לעם ישראל במהלך הדורות – חלק מהאויב פונה נגד עמו ופותח נגדו במלחמה.

,

*

משיעור זה יכולים אנו ללמוד שתי נקודות חשובות:

א. גאווה יהודית

ישנם יהודים רבים, טובים וגאים, הבוחרים לעשות טוב. הם מגלים מעורבות במתרחש בקרב עם ישראל ובארץ ישראל. אך לעתים הם נמצאים במצב שבו לא נוח להם להחזין את עובדת היותם יהודים, או שלא נוח לנו שתתגלה ברבים העובדה שהם עושים מעשה טוב כלשהו או תומכים בארגון יהודי. הם אומרים לעצמם: מה שחשוב הוא העשייה והקשר העמוק לעם ולארץ ישראל. לא צריך לפרסם את המעשה. לא בכל מקום צריכים לדעת שאני יהודי. לא בכל סיטואציה אני חייב לספר שאני תומך בארגוני צדקה וחסד. לא כולם צריכים לדעת על מה שאני עושה. הִיָּה יהודי בבית, ואדם בצאתך!

מסיפור קרבן הפסח של עם ישראל במצרים אנו למדים שאמנם קניית השה והקרבתו כקרבן היו מעשים כבירים, אך האמירה שבאה יחד איתה הייתה חשובה עוד יותר. מטרת מצוות קרבן הפסח הייתה עבור ההצהרה שבאה איתה, שהיהודי יאמר לעצמו ולמצרים שסביבו: אני מתנתק מהעבודה זרה ומאמין בה.

כך גם בחיינו אנו. ברור שהמצוות שאנו מקיימים חשובות מאוד, ושהאמונה הפנימית שלנו בה תהיה זכה וטהורה. אך ההצהרה הפומבית שאנו מוסיפים לכך – חשובה לא פחות. העובדה שאיננו מתביישים בעובדת היותנו יהודים ואנו גאים במעשינו הטובים, חשובים מאוד, לנו, מבחינה אישית, ואף לחברה שסביבנו ולדור הצעיר אותו אנו מחנכים.

ב. דוגמה אישית

כאשר אדם קובע פגישה בכיתו עם כמה מידידיו ומבקש מהם לתרום עבור מטרה צדקה חשובה כלשהי, הוא יצליח הרבה יותר, באם יאמר, "חברים, אני תורם עשרת אלפים דולר, כמה אתם תורמים?"

אם האדם עצמו מראה שהוא מוכן להקריב למען המטרה, הוא יכול להשפיע על אחרים לפעול באותה הדרך. כל זמן שהוא משאיר את ארנקו עמוק בכיס, חבריו לא יצאו מגדרם לסייע למטרה.

בפרשתנו אנו רואים את הביטוי לכך. כאשר היהודים הגיעו למצב נפשי בו הם נפרדו והתנתקו מהעבודה זרה שאותה הם עבדו במשך שנים רבות, הם קיבלו את הכוח לומר זאת בגאון גם למשעבדיהם – המצרים.